

དུས་རབས་ 21 ལའི་ བོད་ བླ་གས་ གས་ རིག་
དངོས་ཆན་སློབ་གསའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།

༡༡། མཇུག་དོན་ཡོངས་གཏང།

གཙ་སྒྲིག་པ། འཛིགས་ཆེན།

མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་།

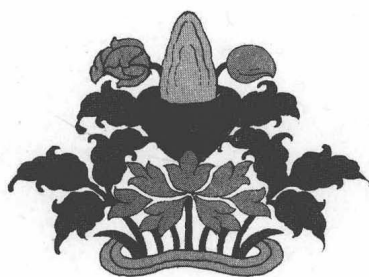

དུས་རབས་ 21 ལའི་ཐོན་ལུགས་གསེང་གི་
དངོས་ཆན་སློབ་གསུམ་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།
21世纪藏医本科教育规划教材

༄༅། ། མཇུག་དོན་ཡངས་གཏད། །

གཙ་སྒྲིག་པ། འཛིགས་ཆེན།

གཙ་སྒྲིག་གཞིན་པ། སྐལ་བཟང་དོ་རྒྱུ། ཡུ་དཀར་ལོ།
ཁོངས་མི། ཀུན་བཟང་རྒྱལ།

མི་དགས་དཔེ་སྐྱུར་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

四部医典汇论/艾措千等编. —北京:民族出版社,
2004.7

二十一世纪藏医本科教育规划教材

ISBN 7-105-06442-0

I. 藏… II. 艾… III. 藏医—古籍—医学院校—
教材—藏语 IV. R291.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 072956 号

四部医典汇论 (SI BU YI DIAN HUI LUN)

编 著 者	四部医典汇论编写小组
校 订 者	拉卜楞寺医学院
出版发行	民族出版社
地 址	北京市和平里北街 14 号
邮 址	100013
排 版	民族出版社藏文编辑室
印 装	北京艺辉印刷有限公司
经 销	各地新华书店
开 本	787mm × 1092mm 1/16
网 址	www.e56.com.cn
印 张	9
印 数	0001—4000 册
版 次	2004 年 7 月第 1 版
印 次	2004 年 7 月北京第 1 次印刷
定 价	12.50 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文室电话:010-64234411-6509)

ཚཱ་མཐོག་འགན་འཁུར་བ།
责任编辑：
དབ་གཞིའི་བསྐྱོད་པ།
装帧设计：
པར་ཁྱུས་འགན་འཁུར་བ།
责任校对：

མེའུ་ཚང་རྟ་མགིན་རྟ་རྒྱུ་།
西仓·丹真多杰
ལུ་ཁྱེད་།
刘家峰
ཚཱ་རིང་མཚོ་མ།
次仁措姆

བསྐྱོད་འཛིན་ཕུན་ཚོགས།
旦增平措

༡༡ | ༡ མཐུག་དོན་ཡོངས་གཏང་།

ཚཱ་མཐོག་མཐན།
འུ་དག་མཐན།
དཔེ་ཐུན་མཐན།
འབྲེམས་ཐུལ་མཐན།
གནས་ཕུལ།
ཐུག་ཕྱིན་ཡང་གྲངས།
ཁ་པར་ཡང་གྲངས།
བརྒྱུད་འཛིན་མཐན།
པར་ཐུག་མཐན།
པར་འདྲེས་མཐན།
དྲེས་ཆད།
པར་ཆོག།
པར་ཕྱིའི་ཐུག་ཐེངས།
པར་ཐེངས།
པར་གྲངས།
མིན་མཐན།

མཐུག་དོན་ཡོངས་གཏང་སྒྲིབ་དེ་བཞི་ཚཱ་མཐོག་ཚཱ་ཆུང་།
སྒྲིབ་དེ་གིན་པའི་སྒྲན་པ་གྲུ་ཚང་།
མི་རིགས་དཔེ་ཐུན་ཁང་།
མི་རིགས་དཔེ་ཐུན་ཁང་གི་བོད་ཡིག་འབྲེམས་ཐུལ་ཁང་།
པེ་ཅིན་རྟ་མིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།
100013
010-64234411-6509
ཐུལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཚོང་ཁང་།
མི་རིགས་དཔེ་ཐུན་ཁང་གི་བོད་ཡིག་ཚཱ་མཐོག་ཁང་།
པེ་ཅིན་དབྱི་རུ་དྲེས་པར་འདྲེས་ཆད་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད།
787mm × 1092mm 1/16
9
2004ལོའི་ཟླ་7པར་པར་གཞི་དང་པོ་བཞུགས།
2004ལོའི་ཟླ་7པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐེངས་དང་པོ་བཞུགས།
0001-4000
སྒྲིབ་12.50

འགྲོ་བརྒྱུད།

༡༡། ། རྩལ་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་
ནི་བོད་ལྷགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་(ལོ་ལྔའི་ལམ་ལྷགས་) བཀོལ་རྒྱར་ལུས་བ་ཡིན་ལ།
བོད་ལྷགས་སློབ་གཉེར་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་ཀྱང་ཆེད་ལྷར་བཀོལ་ཆོག་ ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་ནི་
རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་ཟུར་དང་། ཆོད་ལྷན། ཆ་ཆར་བཅས་ཡིན་པའི་བོད་ལྷགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་
དངོས་གཞི་ཚན་པའི་སློབ་དེབ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི་རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་ལ་རྒྱན་གསོ་རིག་སློབ་རིག་གི་སྤྱབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
དེ་ཡང་ཀྱང་རྩ་མེ་རིགས་ཀྱི་ལུས་བྱང་སྤྱི་ལ་རྒྱན་རིག་གནས་གོང་དུ་སྒྲིལ་བ་དང་། ཀྱང་གོའི་བྱང་ཆོས་ལྷན་པའི་སྤྱི་
ཆོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེན་བྱ་གཞག་འཇུགས་སློབ་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་གི་མཛོ་རིམ་སློབ་གསོ་
བཅས་རྒྱར་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆམ་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་རིག་དོ་དམ་
ཅུས་ཚུ་འཇུགས་འོག་བོད་ལྷངས་དང་། མཆོ་སྤྱན། ཀན་སྤྱུ། སི་ཁྲོན། ཡུན་ནན་བཅས་ཞིང་ལྷངས་ལུས་
མཉམ་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་ཉིད་ཙམ་གྱིས་
པར་རྒྱན་བྱས་པ་ལྟེ། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་ལཔ་པ། མཆོ་སྤྱན་ཞིང་ཆེན་འཕྲོད་བཞེན་ཐིང་དང་མཆོ་སྤྱན་བོད་
ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐིང་དེ་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མཛོ་རིམ་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭའི་བོད་ལྷགས་གསོ་
རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཙམ་གྱིས་མཉམ་སྦྲུལ་གྱིས་ཆོགས་བསྐྱུས་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་
རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཚུ་ཆ་ལ་སིའི་དབྱ་ཁྲིད་མེ་ལྷ་ཆོགས་ཞུགས་གནང་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་། ཆོགས་འདུའི་
ཐིང་མཆོ་སྤྱན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་བསྐྱུས་པའི་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་ཐིང་འཛིན་ཞེས་པ་དང་
སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་ཐིང་འཛིན་ཞེས་པ་གཉིས་ལ་གྲོས་འཆམ་བྱུང་། ཆོགས་འདུའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་
གསོ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་རྒྱལ་ཡོངས་མཛོ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་སློབ་དེབ་ཙམ་ཞུས་ཞུ་ཡོན་
ལྷན་ཆོགས་བཅུགས་(གཤམ་དུ་ཙམ་ཞུས་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཞེས་འབོད་) ཤིང་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིའི་ཙམ་
གྱིས་བར་མཇུབ་སྤྱོད་གནང་། མཆོ་སྤྱན་ཞིང་ཆེན་འཕྲོད་བཞེན་ཐིང་དུ་ཙམ་ཞུས་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་
ཁོངས་གཏོགས་གཞུང་ལས་ཁབ་བཅུགས་ཏེ་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་སྤྲོད་བའི་འགན་བཞེས། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་

ལཔར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཚན་ཙམ་སེས་འགོ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྲིན་རྒྱུ་རུ་མཐོ་
 རིམ་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་དེབ་ཙམ་གླིག་མཐུན་སྦྱོར་ཆོག་པ་འདྲུ་བསྐྱུས་ཤིང་ཙམ་གླིག་
 གི་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྒྲགས་དང་། སློབ་དེབ་ཙམ་གླིག་བུ་བའི་ཁྲོད་ལྷུང་བའི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་གྲོས་བསྐྱར་
 དང་ཐག་གཅོད་བྱས་པར་མ་ཟད། རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་བཅུགས་ཤིང་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་ལ་
 དངོས་སུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཅེས་
 པའི་མཚན་གསལ། ཁྲིན་རྒྱུ་ཆོག་པ་འདྲུའི་དགོངས་དོན་ལྟར། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་ལཔར། ཙམ་ཁྲུམ་ཡུ་ཡོན་
 ལྷན་ཆོག་པ་གིས་རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་པའི་ཆོག་པ་འདྲུ་ལན་གྲོལ་རུ་བསྐྱུས་ཤིང་། ཆོག་པ་འདྲུའི་ཉིང་
 གྲོས་བསྐྱར་ཡང་ཡང་བྱས་པ་བརྒྱད་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་བསྐྱུས་པས་དེབ་ཉེར་དུག་རྒྱུ་ལྟེན་ནས་སོ་སོའི་མིང་
 གཏན་ལ་པལ། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༡༠པར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཀྱིས་སློབ་དེབ་ཉེར་དུག་
 གི་གཙུག་ལག་པ་དང་། གཙུག་གཞིན་པ། ཙམ་གླིག་མི་ལྷ་བཅས་དངོས་སུ་བྱུང་བསྒྲགས་བྱས་ནས་སློབ་དེབ་
 ཙམ་གླིག་གི་འགན་ཁུར་དང་ཞིབ་པའི་ལས་བཀོས་གནང་།

ལོ་གཉིས་ལྷག་གི་རིང་དུ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཀྱི་འགོ་བློད་དང་། ཞིང་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ལུ་འཕྲོད་བཞེན་བྱིང་གི་མཉམ་འབྲེལ། སློབ་དེབ་ཙམ་གླིག་མི་ལྷ་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱ་བཙོན་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་
 དེབ་ཙམ་གླིག་གི་བུ་བའི་ཁྲོད་ལྷུང་བའི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་གྲོས་བསྐྱར་དང་། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༣པར། ཙམ་ཁྲུམ་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཆོག་པ་གིས་བྱི་ལིང་
 དུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་
 ལྷན་གཏན་ཆོག་པ་འདྲུ་བསྐྱུས་ནས། གཅིག་གྱུར་དང་ཆོད་ལྷན་ཡིན་པའི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་
 ལུགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་ལྷན་གཏན་ཆོད་གཞི་ཞེས་པ་དང་ལྷན་གཏན་
 བྱེད་ཐབས་ཞེས་པ་གཉིས་ཐོག་མར་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཤིང་། དེ་ཉིད་སློབ་དེབ་ལྷན་གཏན་བུ་བའི་གཞི་འཛིན་
 ཀྱི་ཡིག་ཆར་བཟུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་སློབ་དེབ་སོ་སོའི་གཙུག་པ་གཏན་འཁེལ་དང་། འཕྲེལ་འབྲེལ་བྱས་
 ཅེས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བཙོན་བརྒྱུད་ཀྱི་མ་ཕྱིར་ལྷན་གཏན་འབེབས་བྱས་ཐོག་ ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༥པར། ཙམ་
 ལྷན་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཆོག་པ་གིས་ལྷ་སར་སློབ་དེབ་ལྷན་གཏན་ཆོག་པ་འདྲུ་ཐིངས་གཉིས་པ་བསྐྱུས་ནས་མཚོན་ཆ་གསོ་
 བ་ཞེས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བརྒྱུད་ཀྱི་མ་ཕྱིར་ལྷན་གཏན་གནང་བ་མ་ཟད། རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་སྤྱོད་
 བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་བྱུང་འཕྲེལ་གྱི་ལོ་ཆོག་པ་ཐད་ལ་ཆེད་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་དང་བཀོ་གླིང་བྱས་པ་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་
 གསོ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་གཏན་ཐད་ལ་དགོངས་འཆར་གཅིག་གྱུར་བྱུང་།

ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིའི་རིག་ཚན་དབྱེ་སྐབས་གངས་ཅན་གསོ་བ་རིག་པའི་གནས་དང་སྐབས་དང་མདོ་
 སོགས་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་རྒྱན་འཛིན་དང་། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་རང་བཞིན་དང་ཆ་ཆོད་རང་བཞིན་གཞིར་

བཞག་ཉེང་དེར་རབས་མཐོ་རིམ་གསེརིག་སྒྲིབ་གསེའི་ཁྱད་བྱ་དང་སྒྲིབ་བྲིད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་ཡང་བྱང་འབྲེལ་གང་ལགས་བསྐྱེད་ཐོག་ བོད་སྒྲིབ་པ་བོད་ལྷགས་གསེརིག་སྒྲིབ་ཟུ་ཆེན་མོ་དང་མཆོ་སྒྲིབ་བོད་ལྷགས་གསེརིག་སྒྲིབ་ཟུ་ཆེན་མོ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་རང་བསྐྱེགས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསེརིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་ཆོན་སྒྲིབ་བྲིད་ཆ་འཛིན་ཞེས་པ་གཞིར་བཟུང་ཉེ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསེརིག་དངོས་ཆོན་སྒྲིབ་གསེའི་འཆར་འགོད་སྒྲིབ་དེབ་ཆོན་པ་ཉེར་དུག་ཏུ་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་དང་། ཆོམ་སྒྲིག་བྱེད་སྒྲུངས་ཐད་བོད་ལྷགས་སྒྲིབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་ཆོན་(ལོ་ལྟའི་ལམ་ལྷགས་) ཟུང་སྤྱིད་གི་དམིགས་ལུ་ཡ་དང་མཐུན་པར་ཁ་ཁྱེགས་ནས། དེ་ལྟའི་བོད་ལྷགས་གསེརིག་སྒྲིབ་ཆེན་ཀྱི་སྒྲིབ་དེབ་ཆོམ་སྒྲིག་གི་ཉམས་མུང་བཟུ་ལེན་དང་། བོད་ལྷགས་སྒྲིབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་བྲིད་ནང་དོན་དང་བྲང་ཆོས་ལྟར། གཅིག་ཟུར་ཀྱི་ཆོམ་སྒྲིག་ཆ་འཛིན་དང་། སྒྲིག་སྒྲུངས། རྣམ་པ། ས་བཅད་འགོད་རྒྱལ་སོགས་བཞོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱ་འབྲེལ་སྒྲིབ་དེབ་འདིར་བོད་ལྷགས་གསེརིག་གི་གཞི་ཆ་གསུམ་ཀྱི་ནང་དོན་ཆ་ཆར་ཞིང་སྒྲིབ་བྲིད་ཀྱི་འོས་འཆམ་རང་བཞིན་དང་ཆོན་རིག་རང་བཞིན་མངོན་གསལ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དངོས་ཆོན་སྒྲིབ་མ་གསེ་སྒྲིབ་བྱེད་པའི་དོན་དངོས་དང་ཡང་མཐུན་པ་བཅས་མདོར་ན་རང་རྒྱལ་ཀྱི་བོད་ལྷགས་གསེརིག་རིག་གཞུང་འཕེལ་རྒྱས་ལུ་བྱིན་པའི་རྒྱ་ཆེད་དང་ཟུབ་འབྲས་གསར་པ་མཆོན་ཡོད།

འདི་ལྟའི་ལུང་གི་ལྷན་པ་དེ་བཅུ་གཙོ་མ་ཞིག་པར་སྐྱབ་ཁྱེད་པ་ནི་གསར་གཏོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ལུང་བཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། རེ་ཆོར་ཙོ་མ་ཞིག་གི་དུས་ཡུན་ཐུང་ཁིང་ལས་བྲེལ་ཆེ་བ། ཙོ་མ་ཞིག་མི་སྣའི་ཤེས་བྱའི་ཆུ་ཚད་ཀྱང་དམར་ལྷ་བས་ནོར་འཆུག་ནོར་ས་འགལ་གྱི་ཆ་གཤམ་ཐབས་བྲལ་བས་ན་པོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སླབ་ཁྱིད་གནང་མ་ཐོབ་དང་བྱ་ཆེའི་སློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་ཁྱེད་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ནང་སློབ་དེབ་འདི་ལྟར་ལས་ལྷག་པའི་རང་གོང་སྤེལ་དང་། འཕྲས་ཚང་དུ་བཏང་ནས་དུས་རབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསར་པའི་འོག་གངས་རྒྱུང་ས་གསོ་བརིག་པའི་འཕྲིན་ལས་སྐབས་པོ་ཆེ་ཉིད་ལྷལ་གྱུ་ཀྱང་དུང་ཁིང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་ཐང་གི་གསོ་ས་སྤྲོ་ཞིན་པར་འཕྱུར་ཆེད་དགོང་ས་འཆར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷག་སྤྲོ་ལ་གནང་རོགས་ལྟ།

མཆོག་མཐུན་ལྷ་འབྲེལ་སྒྲོག་དེ་བའི་པའི་ཉ་མོ་མཆོག་པར་སྐྱབ་ཀྱི་ཐད་ལ་རོགས་རམ་དང་ཐུབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་མཆོག་པར་སྐྱབ་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་གནང་མཁན་ཨ་ཁི་ཀུན་པན་ཐེགས་ཚུལ་མཐུན་པར་སྒྲིབ་ཐག་པན་སྐྱབས་རྗེ་ཆེ་བླ་མ་ཡིན།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

३००९५ दि. १७५५

前 言

这套教材主要供藏医学专业本科(五年制)使用,也可供藏药学专业本科试用。该套教材是我国第一套统编、规范、配套的藏医学专业本科教材。

藏医药学是我国传统医药学的重要组成部分。为大力弘扬中华民族优秀传统文化,建设具有中国特色的社会主义卫生事业,适应藏医药学高等教育改革与发展的需要,国家中医药管理局于2001年组织西藏、青海、甘肃、四川、云南等省(区)共同编写出版全国藏医本科教育规划教材。2001年5月,青海省卫生厅和青海藏医学院在西宁召开了“全国高等医药院校藏医学专业本科系列教材编写协作会”,国家中医药管理局科技司领导出席会议并讲了话。会议审议并通过了青海藏医学院编写的《教材编写总纲》和《教材编写大纲》。会后,国家中医药管理局成立了全国高等院校藏医学专业教材编审委员会(以下简称编委会),负责该系列教材编写的指导工作。编委会下设办公室挂靠在青海省卫生厅,负责日常工作。2002年4月,国家中医药管理局科技司在成都主持召开了“高等藏医学专业本科教材编写协调会”,通报了教材编写进展情况,协调和解决了教材编写工作中存在的某些问题,成立了学术专家组,并将本系列教材正式定名为“21世纪藏医本科教育规划教材”。根据成都会议精神,2002年9月,编委会在兰州召开学术专家组会议,经过反复讨论,确定了本系列教材由26门教材科目组成,以及每门教材的名称。2002年10月,国家中医药管理局正式下文确定公布了26门教材的主编、副主编和编写人员名单,明确了教材编写的任务与分工。

两年多来,在国家中医药管理局的领导和五省区卫生厅的配合下,经过广大编写人员的积极努力,教材编写工作进展顺利。2003年3月,编委会在西宁召开了“21世纪藏医本科教育规划教材”审定会议,会议研讨形成了统一、规范的《21世纪藏医本科教育规划教材审定标准》及《审定方法》,为教材的审定工作提供了必要依据。同时还确定了每门教材的主审人员,审定通过了《藏医病机学》等18门教材的初稿。2003年8月,编委会在拉萨召开了第二次教材审定会议,原则通过了《藏医外伤学》等8门教材的初稿。并组织学术专家组召开专题会议,经过充

分讨论和认真研究,对《藏医药学史》形成了一致的审定意见。

本套教材在学科划分及科目上,充分尊重藏医药传统的学科体系特色,保持藏医药学理论的系统性和完整性,同时紧密结合现代高等医药教育要求和教学规律,并依据西藏藏医学院与青海藏医学院联合编写的《全国藏医学专业本科教学大纲》,确定了“21 世纪藏医本科教育规划教材”由 26 门科目组成。在编写方法上,为符合藏医学专业本科(五年制)培养的目标,汲取有关藏医院校以往所编教材的经验,根据藏医学专业的教学内容和特点,制定了统一的编写大纲、体例、格式和章节,有利于藏医教学工作的顺利进行。

本套教材较好地解决了教学适应性和科学性的关系。注重培养学生解决问题的实际能力,较全面、系统、完整地继承了藏医药学的基础理论、基本知识和基本技能,并反映了我国藏医药学术发展的新水平和新成果。

本系列教材编写和出版是一项创新性的工作,由于时间紧,工作量大,加之编写人员的水平所限,不可避免地存在一些不足之处,热忱希望各地藏医药教学人员和广大读者在使用过程中,提出宝贵意见,以促使本系列教材日趋完善、更加符合新形势下藏医药事业发展的需要。

对本系列教材的编写和出版给予帮助和支持的单位和有关人士以及美国利众基金会表示衷心的感谢!

全国高等院校藏医学专业教材编审委员会

2004 年 6 月

ཚུམ་སྒྲིག་གསལ་བཤད།

༡༡། ། མཆུག་དོན་ཡོངས་གཏད་ཅེས་པའི་སློབ་དེབ་འདི་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་
དངོས་ཆོན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཟླ། བོད་ལྷགས་སྒྲན་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱིས་བེད་
སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་དང་། བོད་ལྷགས་སྒྲན་ཇས་དང་ནད་གཡོག་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱར་བཏུ་བྱས་ཆོག་

སློབ་དེབ་འདིའི་གཙོ་སྒྲིག་པ་ནི་མཆོ་སྒྲན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་ལྷན་མེན་མོའི་དགེ་ཆེན་འབྲུམ་རམས་
པའི་ཆོག་ས་ཆེན་ལགས་ཡིན་ཞིང་། གཙོ་སྒྲིག་གཞོན་པ་ནི་མཆོ་སྒྲན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་ལྷན་མེན་མོའི་དགེ་
ཆེན་འབྲུམ་རམས་གཞོན་པ་སྐལ་བཟང་རྩོམ་ཅིང་། མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་མགོ་ལོག་ཁྲུལ་བོད་སྒྲན་ཁང་གི་སྒྲན་པ་
འབྲུམ་རམས་གཞོན་པ་ཨ་བུ་དཀར་ལོ་གཉིས་ཡིན། ཚུམ་སྒྲིག་ལས་ཁུགས་པ་ནི་སྐལ་བཟང་རྩོམ་ཅིང་། ཨ་བུ་
དཀར་ལོ། མཆོ་སྒྲན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་ལྷན་མེན་མོའི་དགེ་ཆེན་དཀར་བཅུ་བ་ཀྱན་བཟང་རྒྱལ་བཅས་
དང་། སློབ་དེབ་ཡོངས་ཀྱི་ནང་དོན་ལ་གཙོ་བྱས་མཛད་པ་ལས་བོད་སྒྲོལ་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་ལྷན་
མེན་མོའི་དགེ་ཆེན་འབྲུམ་རམས་པ་ཉི་མ་ཆོ་རིང་དང་མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་གྱི་གསོ་རིག་ཕལས་ཆེན་སྒྲན་པ་འབྲུམ་
རམས་པ་རྒྱ་ཡེ་སློབ་ཟང་ཉི་མ་རྣམས་གཉིས་ཡིན།

སློབ་དེབ་འདི་ཚུམ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞི་ཙམ་བར་བཟུང་ཞིང་ཕལ་ཆེན་ཆོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་
བཞིའི་འགྲེལ་ཆེན་དང་སྤྱོད་ཞལ་ལུང་དང་། ཟུར་ཕལ་བའི་མེས་པོའི་ཞལ་ལུང་། ལྷོ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུད་
འགྲེལ་བེ་སྒྲན་གསུམ་གྱིས་ཚུམ་གཞི་བྱས་ཤིང་ཆ་ལག་བཅོ་བརྒྱད་དང་བྱེ་བ་རིང་བསྐལ་སོགས་ཀྱིས་ཟུར་བརྒྱན་
ནས་བསྒྲིགས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ལེའུ་དང་པོ་རྒྱུད་བཞིའི་མཆུག་དོན་དང་ལེའུ་གཉིས་པ་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་གཏད་པ་
གཉིས་ནི་སྐལ་བཟང་རྩོམ་ཅིང་། ཨ་བུ་དཀར་ལོ་གཉིས་ཀྱིས་ཚུམ་སྒྲིག་བྱས་ཤིང་། མཆུག་ཏུ་འཁོད་པའི་ཟུར་
བཀོད་ནི་སྐལ་བཟང་རྩོམ་ཅིང་། ཀྱན་བཟང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་ཚུམ་སྒྲིག་བྱས།

དཔུང་གཞིའི་ཡིག་ཆར་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱས་པ་དང་དེའི་འགྲེལ་བ་ལྷ་ཟེར། ཆ་ལག་བཅོ་
བརྒྱད། བྱེ་བ་རིང་བསྐལ་། མན་ངག་ལྷན་ཐབས། སྒྲན་བསྐྱས་ཨ། འབྲི་བྱང་གསོ་རིག་གཅེས་བསྐྱས། ས་
སྒྲིའི་གསོ་དཔུང་རྒྱལ་པོའི་དཀོར་མཛོད། རིན་གཏིར་སྒྲན་ཡིག་གཅེས་བསྐྱས། ཀོང་རྒྱལ་ཐིག་ཏིག་ འཇུ་མི་
པམ་གྱི་སྒྲན་ཡིག་སྒྲིགས་སྒྲིག་ མན་ངག་རིན་ཆེན་འབྲུང་གནས་སོགས་གཞུང་འགྲེལ་དང་ཉམས་ཡིག་བཞི་བཅུ་

ལྷག་ལ་དབྱེད་གཞི་བྱས་ཏེ་འཆད་མཉན་དང་ལྟ་སྟོག་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཆོག་དོན་ཁ་མགས་ལ་བརྒྱམས་ཅི་གསལ་
 དུ་བཏང་ལ། ཆོག་མི་བདེ་བརྒྱམས་ཐོར་ཡངས་པར་བྱས་ཤིང་། འཕྱུལ་ཤེས་བདུན་དང་གཅིས་བབྱང་བཞི་
 རོགས་ཆོག་འགྲེལ་ཙམ་ལས་དོན་མི་གསལ་བརྒྱམས་ལ་ལྷང་གིས་རྒྱབ་རྟེན་འཕེར་བར་རིགས་པས་རྒྱབ་ཏེ་ཅུང་
 ཟད་དག་པའི་ཁྲལ་སྟེ་མདོར་ན་མཆུག་དོན་ཡོངས་གཏད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དམིགས་སུ་ཐུས་ཤིང་། འདི་ཉིད་ལ་
 འཆད་མཉན་བྱས་ཆེ་རྒྱད་བཞིའི་དོན་གྱི་སྟོང་པོ་རྒྱམས་ལ་བསྐྱར་སྦྱོང་ཐེངས་ཤིག་འགོ་བྱལ་ངེས་སུ་བསྒྲིགས་ཡོད།
 སློབ་དེབ་འདིའི་ས་བཅད་ནི་དེར་གི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་འགོས་དང་མཐུན་ཆེད་རྒྱད་ཀྱི་ས་བཅད་འགོ་སྤངས་ལ་
 གཞི་བཙུག་ནས་རྒྱད་བཞིའི་འགྲེལ་ཆེན་དྲང་སྤྱོད་ཞལ་ལྷང་དང་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཆ་
 ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་ཁྲིད་ཙ་འཛིན་དང་ཡང་སྟོ་བསྐྱུན་ནས་ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་བགར་ཡོད་ལ། མཆུག་ཏུ་སྟོག་པོ་
 ལྷང་རིགས་བསྐྱུན་དར་གྱི་ཨ་རུའི་ཐེང་མཛེས་དང་སྤྱིར་སྤྲུབ་པའི་རྒྱད་བཞིའི་དཀའ་འགྲེལ་གཉིས་ལས་མཆུག་
 དོན་ཡོངས་གཏད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་དང་། གཡུ་ཐོག་སྟོང་གི་ཐིག་ལའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བྱང་བུ་བཏུས་ཆོག་ཏུ་བཀོད་པ་
 བདུད་ཅིང་རྒྱུ་བྱེས་བྱ་བ་དང་། གཡུ་ཐོག་སྟོང་ཐིག་གི་བཀའ་སྤྱང་དམ་ཙན་ཕྱེད་ལཱའི་རྒྱན་སྟོལ་ཏུང་བསྐྱས་
 རྣལ་འབྱོར་རེ་སྟོང་ཞེས་བྱ་བ། དཔལ་ལྷན་རྒྱད་བཞིའི་གསོལ་འདེབས་བྱིན་རྒྱབས་ཆར་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ། གསོ་
 རིག་བསྐྱུན་པ་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ་རྒྱས་བསྐྱས་གཉིས་བཞུགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་བཅས་མཆུག་དོན་ཡོངས་གཏད་ཀྱི་ཆ་
 ལག་ཏུ་འགོ་ངེས་པ་དང་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གཉེར་བརྒྱམས་ཀྱིས་ལྟ་རྟོགས་ཐེབས་དགོས་པ་སྟོར་ཞིག་བྱར་
 དུ་བཀོད་ཡོད་དོ། ། འོན་ཀྱང་ང་ཚོའི་ཚུ་ཆད་དམན་ཅིང་དུས་ཆོད་བྲེལ་འཆུབ་ཆེ་ལ་ཚོ་མ་སྒྲིག་གི་རུས་པ་དམན་
 པའི་སྟེན་གྱིས་གཞུང་འགྲེལ་ལ་དབྱེད་པ་མ་རྟོགས་པས་ཆ་མ་ཆང་བ་དང་། འོག་པར་རྟོགས་པས་སྟེན་ཅི་འོག་ཏུ་
 བཀའ་ལ། མཐོང་ཐོས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུང་བས་ལྷང་དང་རིགས་པས་དབུལ་བ་སོགས་སྟོན་གྱི་ཡུང་པོ་ཅི་ནས་ཀྱང་མང་
 སྤྱིད་པས་སློབ་དེབ་འདིའི་ཚོ་མ་སྒྲིག་ཐད་ཀྱི་ནོར་འཆུག་རྒྱམས་མཁས་དབང་རྣམ་པའི་སྟུན་པར་འཕོལ་ཞིང་
 གཤགས། །

མཆུག་དོན་ཡོངས་གཏད་སློབ་དེབ་ཚོ་མ་སྒྲིག་ཆེ་རྒྱུང་ནས།

སྟེ་ལོ་ ༡༠༠༧ལོའི་ཟླ་ ༤པར།

དཀར་ཆག

མེའུ་དང་པོ། རྒྱུད་བཞི་འཛིན་མཆོག་དོན།	1
ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱུག་དོན་བསྟུ་བའི་བྱ་ལན་བཤད་པ།	1
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྦྱར་བ།	1
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	2
༡ དཔེ་དང་སྦྱར་ནས་མདོར་བསྟན་པ།	2
༢ གསོ་བརྟེན་པའི་བཞོན་པུ་གཉིས་སུ་འདུ་ཚུལ།	3
༣ མདོ་དོན་གྲི་ལ་ཚུལ།	21
༤ འཕྲུལ་ཤེས་བདུན།	26
༥ གཅེས་བཟུང་བཞི།	29
༦ གཙོར་བཟུང་ལྟ།	31
༧ ལོག་གཞོན་གཉིས།	33
༨ གདམས་པ་བདུན།	34
༩ ལན་པ་བཞི།	34
ས་བཅད་གཉིས་པ། གཉེན་པོ་མཆོག་གི་བྱ་ལན་བསྟན་པ།	38
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྦྱར་བ།	38
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	38
༡ ཉན་པར་གདམས་པ།	39
༢ རྒྱུ་པའི་སྦྱོན་གྱི་རྒྱས་མཆོག་བཤད་པ།	39
༣ རྒྱུ་པའི་སྦྱོན་གྱི་རྒྱས་མཆོག་བཤད་པ།	42
༤ དཔུང་གི་མཆོག་བཤད་པ།	43

4 ཟས་སྦྱོང་གི་མཆོག་བཤད་པ།	43
6 མཐུག་བསྟུན་པ།	44
ས་བཅད་གསུམ་པ། གདོན་རིམས་ཀྱི་གསུམ་སྟུང་པ།	45
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྟུང་པ།	45
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	46
1 སྟུང་བགའི་སུམ་པར་བསྟན་པ།	46
3 གདོན་རིམས་སྟུང་པ།	46
3 རིམས་སྟུང་པ།	48
9 ཀྱུག་སྟུང་པ།	54
ས་བཅད་བཞི་པ། རྒྱུད་འདིར་གསོ་དབྱེད་ཐམས་ཅད་འདུས་ཚུལ་བསྟན་པ།	60
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྟུང་པ།	60
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	60
1 ཡུལ་བཞིར་བསྟན་པའི་གསོ་དབྱེད།	60
3 ལམོར་ཕྱེ་བཞིར་བསྟན་པའི་གསོ་དབྱེད།	61
3 རྒྱུད་འདིར་ཐམས་ཅད་འདུས་ཚུལ།	61
ལེན་གཉིས་པ། རྒྱུད་ཡོངས་སུ་གཏད་པ།	63
ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱུད་གྱི་དཀོས་པ་བསྟན་པ།	63
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྟུང་པ།	63
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	64
1 འཆོ་འཆིའི་ནད་གྱི་དབྱེ་བ་བསྟན་པ།	64
3 ཐེ་ཆོམ་དངོས་གཏན་ཆོག་གི་སྒྲོ་ནས་བསལ་བ།	69
ས་བཅད་གཉིས་པ། འབྲེལ་བ་བསྟན་པ།	72
དང་པོ། གྲི་བས་མཆོམས་སྟུང་པ།	72
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	72
ས་བཅད་གསུམ་པ། ལམོར་གྱིས་བསྟོད་པ།	74
ས་བཅད་བཞི་པ། རྒྱུད་ལ་བཞུགས་པ།	76
ས་བཅད་ལྔ་པ། རྒྱུད་ཡོངས་སུ་གཏད་པ།	79

དང་པོ། རྟི་བས་མཆོམས་སྒྲུབ་བ།	79
གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་བ།	79
༡ རྟོན་ངན་ལ་གསང་བ།	80
༢ རྟོན་ལྷན་ལ་གཏད་བ།	81
༣ དགེ་བཅོགས་བྱང་ཏུ་བསྟོན་བ།	82
༤ མཆུག་བསྟོན་བ།	83
བྱུང་བཤོད།	84
དང་པོ། རྒྱུད་བཞིའི་བར་བཤོལ་ནམ་རྒྱལ་ཨ་རུ་རའི་སྤང་བའི་མཛེས་རྒྱན་ལས་མཆུག་དོན་ ཡོངས་གཏད་གྱི་དཀའ་འབྲེལ།	84
གཉིས་པ། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་འབྲེལ་ལས་ལེའུ་ཀུན་གྱི་མཆུག་བསྟོན་ བ།	89
གསུམ་པ། གཡུ་ཐོག་སྤྱིང་གི་ཐིག་ལའི་འཕྲིན་ལས་གྱི་བྱང་ཏུ་བསྟོན་ཆོག་ཏུ་བཤོད་པ་ བདུད་རྩིའི་རྒྱུང་བུ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།	93
བཞི་པ། གཡུ་ཐོག་སྤྱིང་ཐིག་གི་བཀའ་སྤྱང་དམ་ཅན་ཐེངས་ཀྱི་རྒྱན་སྟོལ་ཏུང་ཏུར་བསྟུས་པ་ རྒྱལ་འབྱོར་རེ་སྒྲོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།	108
ལྔ་པ། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིའི་གསོལ་འདེབས་བྱིན་རྒྱབས་ཆར་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་ སོ། །	111
དྲུག་པ། མཚུངས་མེད་ཡོན་ཏན་མགོན་པོའི་གསོལ་འདེབས་དད་བརྒྱའི་པར་བཞུགས་པ་ བཞུགས་སོ། །	113
བདུན་པ། གསོ་བ་རིག་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ་རྒྱས་བསྟུས་གཉིས་བཞུགས་སོ། །	115

ལེའུ་དང་པོ། རྒྱུད་བཞི་འཁྱུག་དོན།

༡༡། ། རྒྱུད་གཞི་འཁྱུག་དོན་ཕྱ་བ་ནི་སྟོན་པ་དང་སྤྱོད་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་དྲང་སྤྱོད་ཡིད་ལས་སྦྱེས་གཉིས་
གྱིས་བྱ་བ་ལྟ་ལན་གྱི་ཚུལ་དུ་གསོ་བ་རིག་པའི་ཅ་བ་ཐུགས་གྱི་རྒྱུད་དང་། བཤད་པ་སྤྱི་རྒྱུད། མན་ངག་ཡོན་
ཏན་གྱི་རྒྱུད། ཐུ་མ་འཕྲིན་ལས་གྱི་རྒྱུད་དེ་རྒྱུད་བཞི་ག་གསུངས་ཚར་བའི་མཁྱུག་ཏུ་སྤྱོད་ཡང་དྲང་སྤྱོད་ཡིད་ལས་
སྦྱེས་གྱིས། རྒྱུད་བཞི་འཁྱུག་དོན་བསྟན་གང་དུ་འདུ་ཞེས་དྲི་བ་མཛད་པ་ལ་སྟོན་པ་དང་སྤྱོད་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
གྱིས། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་རྒྱུད་བཞི་བསྟན་པའི་ལག་ལེན་མན་ངག་གི་རིགས་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་མདོ་དོན་
སྟོང་པོ་ནམས་ནད་དང་ནད་མེད་གྱི་ཕྱ་བ་གཉིས་ལ་སྤྲིལ་གྱིས་དྲིལ་ནས་ངོས་བཟུང་གསོ་ཚུལ་གསོ་ཐབས་གཉིན་
པོ་སྟགས་གྱི་དོན་ནམས་སྟོང་པོ་བསྟན་ཏེ་བསྟན་པ་དང་། མཛོངས་སྟིགས་མའི་དུས་ལ་དམིགས་ཏེ་རང་གཞན་
གཉིས་ཀ་སྤྱང་བའི་ཐབས་ཀྱང་སྟོན་པ་ཞིག་གོ། །

མཁྱུག་དོན་གྱི་གཞུང་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། མཁྱུག་དོན་བསྟན་བའི་བྱ་ལན་བཤད་པ་དང་། གཉིན་པོ་
མཆོག་གི་བྱ་ལན་བཤད་པ། གདོན་རིམས་དུག་གསུམ་བསྟུང་བའི་བྱ་ལན་བཤད་པ། རྒྱུད་འདིར་གསོ་དབྱེད་
ཐམས་ཅད་འདུས་ཚུལ་བཤད་པ་ལོ། །

ས་བཅད་དང་པོ། མཁྱུག་དོན་བསྟན་བའི་བྱ་ལན་བཤད་པ།

མཁྱུག་དོན་བསྟན་བའི་བྱ་ལན་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དྲི་བས་མཆོམས་སྤྱད་བདང་། ལན་གྱིས་བྱས་པར་
བཤད་པ་ལོ། །

དང་པོ། དྲི་བས་མཆོམས་སྤྱད་བ།

དེ་ནས་དྲང་སྤྱོད་ཡིད་ལས་སྦྱེས་གྱིས་དྲང་སྤྱོད་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་འདི་རྟེན་ཅེས་བྱས་སོ། །
ཀྱི་དྲང་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལགས། རྒྱུད་བཞི་འཁྱུག་དོན་བསྟན་གང་དུ་འདུས། །

འཆོམ་ཆད་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོས་བཤད་ཏུ་གསོལ། ། ཞེས་ཁྱས་པ་དང་།

ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ནས་ཞེས་པ་ཕྱི་མཆོམས་སྒྱུར་བའི་ལུ་དེ་མ་ཐག་པ་ནས་གསུང་ལས་སྤྱལ་པའི་དྲང་སྤྱང་
ཡིད་ལས་སྒྲེས་ཀྱིས་སྟོན་པ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཁྱས་སོ། ། དེ་ཡང་ལྟས་རག་
ཡིད་གསུམ་གྱི་གུས་པ་དང་བཅས་པའི་སྒྲོན་པ་ཀྱི་ཞེས་སྒྲུབ་གསལ་ཁེང་བདག་ཅག་འཁོར་བཅས་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བ་
ཆེན་པོས་དགོངས་སུ་གསོལ་བའི་གདངས་ཀྱིས་ཐོས་ནས། འདི་སྐད་ཏུ་དྲང་སྤྱང་ཆེན་པོ་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
ལགས། དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་ཆེན་བཞིའི་ཆོག་དོན་ལྟོན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་པའི་མཆོག་གི་
དོན་སྒྲིང་པོ་ཉིལ་གྱིས་དྲིལ་ཏེ་བསྟན་གང་ཏུ་འདུས། དེ་དག་གི་ལན་འཆོམ་ཆད་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོ་ཁྱེད་ཀྱིས་
བདག་ཅག་འཁོར་ན་མས་ལ་བཤད་ཏུ་གསོལ་ཞེས་ཁྱས་སོ། །

གཉིས་པ། ལན་གྱིས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

༡ དཔེ་དང་སྒྱུར་ནས་མདོར་བསྟན་པ།

དེ་ལ་སྟོན་པ་དྲང་སྤྱང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། ། ཀྱི་དྲང་སྤྱང་ཆེན་
པོ་ཡིད་ལས་སྒྲེས། ། མདའ་གཤམ་ཡང་བ་བཀར་ཡང་གཏད་ས་མདེ་ཆེ་གང་། ། སྔ་ན་མ་ཏུས་
བཞིར་བཅལ་ཡང་མདོ་དོན་རྩ་རྒྱུད་གཉིས། ། རྣམ་གྲངས་ཏུ་མར་སྟེ་ཡང་འབྲས་བུ་བྱུང་པར་
བསྟུ། །

ཞེས་པ་སྟེ། ཀྱི་ཞེས་སྟོན་ལན་མཉན་པར་སྤྱལ་བའི་གདངས་སྟོན་པོས་དྲང་སྤྱང་ཆེན་པོ་ཡིད་ལས་སྒྲེས་
འཁོར་དང་བཅས་པ་ན་བ་མ་ཡེངས་པར་ལེགས་པར་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་བྱུངས་ཤིག ཅེས་སྒྲོ་མ་ཡེངས་པར་ན་བ་
གཏོད་ཏུ་བཅུག་ནས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོ་བ་རིག་པའི་དོན་སོ་སོ་མདོ་ཏུ་བསྟན་ཅི་ལྟར་འདུ་བའི་ཚུལ་དཔེ་དང་
སྒྱུར་ནས་གསུངས་སོ། ། དེ་ཡང་དཔེར་མཆོམ་ན་མི་སྟོབས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་གིས་མདའ་གཤམ་སྟེ་མདའ་སྟོང་
གཞུ་རྒྱུད་ལ་གཏད་དེ་ཤུགས་ཀྱིས་རང་གིས་ཡང་བ་སྟེ་པར་གང་ཅམ་བཀར་བའམ་འཐེན་པར་སྒྱུར་ཀྱང་འབེན་
ཁྱུང་ལ་གཏད་ས་ནི་མདེ་ཆེ་གང་ཅམ་ཡིན་པ་དང་། ཁེང་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོན་མ་དཔྱིད་དཔྱར་སྟོན་དཔྱན་ཏེ་ཏུས་
བཞིར་བཅལ་ཀྱང་མདོ་དོན་སྒྲིང་པོ་རྩ་རྒྱུད་སྟེ་སྟོགས་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་འདུས་པ་དེ་བཞིན་ཏུ་བརྗོད་བྱ་གཅིག་ལ་
རྗོད་བྱེད་དཔེ་དང་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཏུ་མར་སྟེ་ཡང་འབྲས་བུ་བརྗོད་བྱ་གཅིག་ཏུ་བྱུང་པར་བསྟུ་བ་ཡིན་ནོ། །
ཞེས་དཔེའི་སྒྲོན་པ་མདོ་ཏུ་བསྟུས་ཚུལ་བསྟན་པ་ལོ། །

3 གསེ་བ་ཅིག་པའི་བརྗོད་བྱ་གཉིས་སྤྱོད་ཀྱི་ཆུ་ཡོ།

དེ་བཞིན་རྒྱུད་དང་ཡན་ལག་གནས་སྐབས་མདོ། ། དེ་མར་བརྗོད་ཀྱི་ཆུ་ཡོ་དོན་རྣམ་པ་གཉིས། ། ཅད་དང་ནད་མེད་བྱ་བ་བྱིས་བྱིས། །

ཞེས་པ་ཞེ། གོང་དུ་དཔེ་རྒྱུ་ནས་མདོ་དུ་བཅུ་ཚུལ་བཞུན་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་འདིར་ཡང་སྤྱོད་པ་གྱི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ས་མོན་ལྟ་བུ་ཆ་བ་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལེའུ་དུག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་འཆད་བྱེད་གཞུང་གི་ཆ་བ་བཤད་པ་སྤྱི་རྒྱུད་སྐབས་བཅུ་གཅིག་ལེའུ་སོ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ལག་ལེན་མན་ངག་གི་རིམ་པ་སྟོན་པ་མན་ངག་ཡོན་ཏན་གྱི་རྒྱུད་ལ་སྐབས་བཅོ་ལྔ་ལེའུ་སོ་གཉིས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་གསོ་བཤད་ཀྱི་ལག་ལེན་རྣམས་གཤམ་པ་མཛོན་ཐུང་དུ་སྟོན་པ་ཕྱི་མ་རྒྱུད་ལ་མདོ་བཞི་ལེའུ་ཉེར་ལྔའི་བདག་ཉིད་ཅན་བཅས་རྒྱུད་བཞི་དང་། ཡན་ལག་ནི་ལྷན་དང་བྱིས་པ་མོ་ནད་གདོན། ། མཚོན་དུག་ཀླས་དང་རོ་ཅ་བ། ། ཞེས་གསེ་བྱ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་། གསེ་བ་ཡན་དང་ནད་སེལ་དང་། ། སྦྱར་བ་སྦྱན་དང་ཚི་དང་ནི། ། ཞི་བར་བྱེད་དང་ཐུགས་རྒྱས་དང་། ། འདི་དག་སྦྱན་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད། ། ཅེས་སྦྱན་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་། ལྷན་ནད་གསོ་དང་བྱིས་པ་གསོ། ། མོ་ནད་གདོན་ནད་མཚོན་མ་གསོ། ། ཀླས་དང་རོ་ཅ་དུག་ནད་གསོ། ། གསོ་དཔུང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའོ། ། ཞེས་གསོ་དཔུང་ཡན་ལག་བརྒྱད་དེ་ནད་དང་སྦྱན་དང་གསོ་དཔུང་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད་དོ། །

གནས་ནི་བཤད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྤོམ་ཚིག་ཆ་བ་བཞི་ལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཅིག་ཏུ་བྱིས་ཏེ་ལེའུ་གཅིག་གིས་བཞུན་པ་ཆ་བ་མདོ་ཡི་གནས་དང་གཅིག་ལྷན་གྱི་ཆགས་ཚུལ་དང་འདྲ་དཔེ། གནས་ལྷགས། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་དང་ལས། འཇིག་རྟེན་བཅས་ལེའུ་དུག་གིས་ལྷན་གྱི་གནས་ལྷགས་སྟོན་པ་སྤྱོད་པ་ལྷན་གྱི་གནས་དང་གཉིས། བད་ཀྱི་རྒྱུ་དང་། སྦྱོར་བའི་ཕྱིན། བད་འབྲུག་པའི་ཚུལ། བད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། བད་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཅས་ལེའུ་ལྷན་ནད་ཀྱི་གནས་ལྷགས་སྟོན་པ་འཕེལ་འཁྱིལ་བད་ཀྱི་གནས་དང་གསུམ། ཉིན་རེ་བཞིན་རྒྱུད་དུ་སྦྱོད་པའི་སྦྱོད་ལམ་དང་། དུས་དུས་སུ་སྦྱོད་པའི་སྦྱོད་ལམ། གནས་སྐབས་ཅམ་དུ་སྦྱོད་པའི་སྦྱོད་ལམ་བཅས་ལེའུ་གསུམ་གྱིས་སྦྱོད་ལམ་རི་ལྟར་སྦྱོད་པའི་གནས་ལྷགས་སྟོན་པ་བྱ་བ་སྦྱོད་ལམ་གྱི་གནས་དང་བཞི། བད་གསོ་བར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོ་ཟས་ལ་ཟས་དང་སྒྲིམ་གྱི་རིགས་སུ་བྱུར་པ་རྣམས་ཀྱི་པན་ཡོན་བཞུན་པ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། ཟས་ཀྱི་ངོ་མོ་དང་བཞེན་ཚུལ་ལས་ལྷན་སྟོན་ལ་མི་འཕྲོད་ཅིང་གཞོད་པའི་རིགས་སྤང་བ་ཁ་ཟས་